

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Punctum Difficultatis 3. De resistentia per Reactionem & Repassionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

re, neque enim resistere potest quod non existit, pro eo instanti pro quo resistit, supponitur existere. Ergo supponitur pro illo instanti non posse non existere. Ergo supponitur pro illo instanti non posse corrumpi. Ergo supponitur pro illo instanti non resistere corruptioni faciendæ in eodem instanti. Quia resistentia in actu secundo debet esse respectu rei possibilis, & respectu rei, quæ, ablata resistentia, fieri posset. Jam autem impossibile est id quod conservatur pro instanti A, non conservari pro eodem.

Hæc doctrina Oviedo,

NON SATISFACIT I. Quia libertas maxima est, libertas in actu secundo, & pro instanti, quo fit exercitium actus, quod, pro illo instanti, impossibile est non esse. Ergo etiam maxima resistentia est, resistentia invincibilis, & pro eo instanti quo res supponitur esse in actu secundo, & quam pro illo instanti impossibile est non esse, cum præcipue Oviedo id etiam velit esse resistentiam, quod dicit impossibilitatem & incapacitatem, & sicut actus liber non nisi ex suppositione habet hoc, quod impossibile est, non esse ipsum; sic & illa resistentia, erit ex suppositione non nisi conservationis, adeoque appetitus ad illam. Quod si impossibilitas quin sit actus liber, cum est, non destruit libertatem. Ergo & impossibilitas ut non sit, non destruet resistentiam, nec destruet appetitum ad conservari.

ADDO. Quia illa resistentia nihil aliud est in re, quam ipsa entitas habens jus existendi. Sed cum de facto existit, est entitas, & habet jus existendi. Ergo & dicit resistentiam.

NON SATISFACIT II. Quia non distinguit in uno eodemque instanti temporis, duo instantia rationis: Potest enim prius ratione concipi deprecens DEO à creatura ut existat, intelligique DEUS pro illo priori indifferens ad illam servandam, & in posteriori signo rationis gaudens impetrata conservatione, quamvis toto temporis instanti, supposito quod existat, non possit non existere. Deinde doctrina Oviedi non distinguit resistentiam vincibilem, & resistentiam invincibilem. Resistentia in instanti A, quo res supponitur existere, est invincibilis pro illo instanti, non enim in eodem instanti potest aliquid existere & non existere. Et alia est resistentia vincibilis, qualis est resistentia Entis in instanti A, ne corrumpatur pro instanti B, quæ ut dixi, est resistentia vincibilis. Ergo etiam in instanti A, per ordinem ad instans A, erit petitio conservationis, sed petitio invincibilis & proportionata ipsi resistentiæ, ut ait Oviedo, invincibili.

NON SATISFACIT III. Quamvis qualitas existens pro instanti A, corrumpi non pos-

sit pro instanti A, ut vult Oviedo. Nihilominus resistit contrariæ qualitati, & petit negationem contrariæ qualitatibus. Ergo etiam in instanti A, potest resistere negationi suæ conservationis. Quod ipsum ulterius sic proponitur. Resistentia debet esse respectu rei possibilis, ut vult Oviedo. Impossibile autem est, ut pro quo instanti supponitur qualitas existere, eodem instanti supponatur expulsa, & tamen hoc non obstante deprecit qualitas existens, pro instanti A, negationem qualitatibus contrariæ. Ergo tunc poterit resistere pro instanti scilicet A, etiam negationi suæ conservationis.

RESPONDET Oviedo. Quod qualitas existens pro instanti A, deprecit, ne corrumpatur ab alia qualitate, deprecit id pro instanti sequenti, non autem pro præsentis, idque dicit sub finem numeri octavi.

CONTRA. Quia sub initium numeri noni expresse dicit, quod Forma existens pro instanti A, resistit introductioni formæ contrariæ, pro instanti in quo est, & pro instanti sequenti redibit ergo Argumentum hinc.

ASSERO III. Quod Forma, tam pro instanti quo est, quam pro instanti futuro supposito quod possit esse, deprecit sui conservationem & negationem contrariæ.

RATIO. Quia si non peteret sui conservationem, pro instanti pro quo est, ideo non peteret, quia pro instanti pro quo est, non potest non esse. Sed id non probat, quod adhuc non petat sui conservationem, ut probatum est. Tum quia pro illo instanti res respectu DEI existit libere, quia ex suppositione non nisi consequenti, non potest non existere; Si libere existit. Ergo potest à DEO annihilari, licet ex suppositione à DEO non annihiletur. Si potest annihilari. Ergo & exigere, ne annihiletur. Tum quia opposita sententia, diminuit gratiam & beneficium conservationis. Nam in instanti A, dum existo, non possum non existere, quid ergo pro hoc debeo DEO, non etiam dum existo in instanti B, quia hoc jam, tunc, habet se ac instans A, non etiam ratione secuturæ conservationis, quia diminuta est obligatio pro beneficio futuro, præcipue si, dum illud possideo, ad nihil teneor.

Punctum Difficultatis 3.

De Resistentia per Reactionem & Reactionem.

PRÆMITTO I. Explicationem Terminorum huius Materie.

PRIMO. Quid Agens, quid Passum in hac Materia? In re, id quod est agens, diverso respectu est passum hic; nam idem agens, quod est calidum, si amittat aliquem gradum caloris, revera est passum, patiens scilicet sui diminutionem, nihilominus.

hilominus nomine agentis illud venit, quod est maioris activitatis; & nomine passi illud, quod est minoris activitatis.

SECUNDO. *Quid agens principale, quid agens minus principale.* Agens principale est illud, quod excedit activitate, minus autem principale, quod non excedit.

TERTIO. *Quid passum magis principale, quid passum minus principale.* Illud quod est maioris activitatis vocatur passum minus principale, in quantum scilicet opposita qualitas, diminuit aliquem gradum in illo, redigitque illud agens, in conditionem patientis illam diminutionem. Quod autem minus habet activitatis, vocatur passum principale, quia plures gradus amittens quam producat.

QUARTO. *Quid sit pars repassa, quid pars non repassa, quid pars passa?* Nominis partis repassæ vocatur illa pars principalis agentis, quæ est viciniore contrariæ qualitati, & in quam exierit passum principale (quod alias appellavimus agens minus principale) vim suam, similem sibi gradum producendo; Partes a. remotiores, & in quas vim suam non exierit minus principale agens, vocantur partes non repassæ. Nominis autem partis passæ propriissime venit pars illa passæ, in quam immediate agit principale agens.

QUINTO. *Quid sit Reactio, quid Repassio.*

Actio, qua inducit agens minus principale, similem sibi qualitatem, vocatur Reactio, & est actio passi in suum agens. Repassio autem tunc est, cum agens magis principale, amittit aliquid, ob actionem, minus principalis agentis, ut cum calidum ut octo, amittit unum gradum, dicitur repati.

Maurus questione 24. commune hoc effatum: Quod qualitates magis activæ sint minus resistivæ, putat implicare in terminis. Rationem dat, quia qualitates contrariæ sunt calor & frigus, v.g. implicat autem in terminis, quod si calor est magis activus quam frigus, frigus magis sit resistivum, quam calor. Quod ipsum probat. Qualitas magis activa est, quæ agit vehementius & citius, sed si calor vehementius & citius agit in frigus, illud corrumpendo, quam frigus in calorem, eo ipso, magis calor resistit frigori, quam frigus calori, quod ipsum probat. Quia si calor agit citius in frigus, illud destruendo, frigus citius patitur destructionem à calore. Sed quod citius patitur destructionem ab altero, minus illi resistit; major enim resistentia est, per quam difficilius & tardius aliquid destruitur. Sed hoc etiam argumento posito effatum communis doctrinæ sustineri potest. Hac in primis via, quod scilicet, si comparentur inter se activitas ignis, & ejusdem ignis resistivitas, major appareat in igne activitas, quam resistentia. Unde cum plurima comburatur, tamen tam multis, ut cinere, & aqua, & aliis modis facile restingui potest, licet comparative accepta resistentia frigidi, ad activitatem caloris, non possit dici ab-

solute major, præ resistentia frigoris. Posset alia via idem salvari, ostendendo resistentiam, non quidem majorem simpliciter, quia si major esset simpliciter resistentia, non posset jam effectum habere major activitas, adeoque nec esset major activitas, nisi majoritate aliqua materiali, ostendendo inquam majorem resistentiam in hoc, quod si comparentur gradus resistentiæ, qui non sunt determinati ad gradum non nisi octavum, nulla enim hujus determinationis necessitas cum gradibus activitatis, plures sint, licet unus gradus activitatis sit potens, ad plures gradus resistentiæ superandos.

PRÆMITTO II. *Resistentiam effectivam, communiter sumi pro Reactione, sed exacte loquendo, non debet appellari resistentia effectiva, nomine Reactionis.*

RATIO. Quia resistentia effectiva, æque primo utrique formæ convenit, etsi deberet alicui principaliter convenire, potius conveniret agenti principali, seu magis activo, cum reactio potius passio, seu minus principali agenti tribuatur. Quod autem resistentia effectiva, utrique qualitati æque primo conveniat. Ratio est, nihil est ratione cujus huic potius, quam illi qualitati debeatur, tam enim conatur frigus ut vincat calorem, quam calor ut vincat frigus.

PRÆMITTO III. *Resistentiam effectivam dupliciter posse spectari. Vel in actu primo, vel in actu secundo.* Resistentia effectiva in actu primo, est ipsa illa potentia, quæ potens est principiare actum resistendi. Resistentia autem effectiva in actu secundo duplex est. Primo effectiva ut *Quo*, & hæc non aliud est, quam motus ad qualitatem, quæ agendo produci debet, & alia resistentia effectiva ut *Quod*, & est terminus, qui producitur illo motu, & per quem positive tanquam per entitatem ratam unum expellit aliud. *His præmissis*

QUÆRES I. An datur Reactio & Repassio.

Affero dari. Ita Aristoteles 1. de Generatione cap. 7. & 3. Physicorum textu 8.

RATIO est. Tum quia datur mixtio, aut generatio nova, ex conflictu duorum. Tum quia ostendit hoc experientia, quod datur actio caloris in frigus ferri, & à ferro expugnetur calor. Tum quia frigus & calor habent vim agendi. Hinc si sint debite applicata, necessario utrumque ager, adeoque sequitur debere dari reactionem & repassioem, si enim unum tantum ageret, daretur non nisi passio, sed quia & aliud agit, debet in illo quod patitur, dari reactio, & in illo quod principaliter agit, repassio.

DICES I. Si ignis dum agit, v.g. in lignum repatiatur, sequitur quod aliquem gradum amittat. Si aliquem gradum amittit, ergo tantam intentionem in passio non producat, quantam produxisset, si repassus ignis non fuisset. Si autem tantam

tantam intensiorem producere non potest, non assimilabit sibi passum, consequenter nec in ligno produceretur, forma ignis.

RESPONDETUR. Ex Vi majori activa caloris, sequitur, ut se reducere possit in pristinum, aut resistere, ne impediatur, ab inductione formæ.

DICES II. Si verum est assertum, inexplicabile est, quomodo agens in eodem instanti, quo agit, possit repati, v. g. quomodo ferrum candens calidum ut sex, ad motum nivi frigida: ut septem, in eodem instanti possit destruere, v. g. duos gradus frigoris in nive, & amittere unum gradum caloris, aut enim in illo instanti, secundum illum gradum frigoris, quem amittit, nix, agit aut non agit. Si agit, contra erit, quia omne agens dum agit, existere debet. Non etiam secundum, quia frigus quo plures habet gradus, eo plus in primo instanti operatur. Ergo omnes in primo illo instanti illud juvant, & non est ratio, cur frigus in priori naturæ non utatur illo suo gradu.

Hanc objectionem proponit recentior Suarez & respondet, quod frigus secundum gradum amissum non agat, ad illam autem propositionem, agens quo plures habet gradus, magis agit, dicit Ly magis cum sit gradus comparativus, comparari potest, vel magis respectu alius agentis, quod appellatum est supra, agens minus principale, & sic ratione graduum remanentium magis adhuc agat. Quod si Ly magis comparatur ad ipsum metagens principale, indubie si nulum gradum caloris amisisset, calidum magis ageret. Quod autem recurritur ad illud prius naturæ, id in presenti non vincit, quia prioritas illa naturæ, est secundum intentiones nostras, actio autem illa debet esse quid physicum.

DICES III. Movens quodpiam localiter, non est necesse à moto localiter moveri. Ergo nec est necesse agens à passo repati.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia non ex eo ipso, quia motum movetur localiter, supponitur motum habere vim movendi. Jam autem agens calidum & frigidum, supponitur habere vim agendi, nihilque illis deest, quo minus sequatur actio, quamvis autem illa agentia supponantur inæqualia, non impediuntur ab agendo, licet ingrediatur debilius, à vincendo simpliciter.

QUÆRES II. An pars repassa simul moveatur duobus motibus contrariis?

Figatur imaginatio. Ponatur calidum ut octo, octo palmare, frigidum etiam ut octo, octo palmare. Ponatur rursus, quod in octavum palmum calidi, reagendo frigidum, induxerit unum gradum frigoris. Queritur? An in partem octavam illius palmi, agunt & partes septem caloris, non repassa, & ipsum passum seu frigus? si enim eorumque agat, movebitur illa pars, duobus motibus contrariis caloris & frigoris.

ASSERO. Partem repassam non moveri duobus motibus contrariis. Est assertum commune contra Averſa.

RATIO Asserti est. Quia si pars repassa moveretur duobus motibus contrariis, illisque in summo ut supponitur, tunc pars una subiecti esset capax plurium graduum quam octo, haberet enim gradus septem non repassos, in parte autem repassa haberet unum gradum frigoris, qui fundant in illa rationem partis repassæ, haberet etiam rursus in eadem parte gradum unum, à partibus non repassis introductum. Ergo illud subiectum novem gradibus informabitur.

RESPONDEBIS. Quod eodem instanti quo producant partes non repassæ unum gradum, cessurus sit gradus frigoris, consequenter non habebit subiectum plus quam octo gradus.

Contra. Ergo jam non sentis idem moveri duobus motibus contrariis, de quo tamen fuit Difficultas. Quod ipsum sic urgetur. Quia vel eodem instanti, quo inducitur à passo in partem repassam, gradus frigoris expellitur, vel non eodem. Si eodem. Ergo eodem instanti est, & non est ille gradus frigoris, quod est impossibile. Si sequenti. Ergo non stas in proposito, non enim ostendis, quod simul moveatur duobus motibus contrariis, redibitque insuper Argumentum factum.

QUÆRES III. Cur reagente passo in partem repassam, partes non repassæ non agant in partem repassam.

Ratio dubitandi est. Quia partes non repassæ agunt in Passum, quod supponitur esse distantius parte repassa, cur non potius agent in partem repassam, & si habent vim agendi sufficientem, ut agant in passum, cur non habebunt vim sufficientem ut agant in partem repassam?

RESPONDET I. Pontius. Quod si supponatur Passum, tam esse applicatum, ut ad producendum secundum gradum frigoris, quam pars non repatiens ad producendum unum gradum caloris, eo casu, potentius habebit effectum, et si sint æqualis potentie, vel neutrum produceret quidquam, vel à Deo determinabitur, quodnam producere debeat.

Contra. Quia non responderetur ad intentum, quia non est quæstio de Productione secundi gradus frigoris, sed est quæstio, cur agat pars non repassa in passum, & non agat in partem repassam? & cur producere possit aliquem gradum caloris in passum, & non possit impedire, ne producat quidquam frigoris, in parte repassa.

RESPONDET II. Quidam. Quia si Passum potuit aliquid corrumpere de qualitate partis repassæ, & contra, si partes non repassæ contra vim passi non potuerunt conservare gradum partis repassæ, multo minus poterit contra eandem vim passi eundem restituere & producere, non enim minor vis necessaria ad aliquid de novo producendum, quam ad aliquid conservandum.

Contra.

Contra. Partes non repassæ contra Activitatem omnem passi, possunt aliquid producere in passo, itemque contra resistantiam tam graduum Passi, antequam passum illos amisisset, quam contra resistantiam reliquorum graduum passi, quos supponitur adhuc habere passum. Ergo multo magis contra resistantiam pauciorum jam partium passi, poterit in partem repassam inducere gradum deperditum.

Deinde suppono, quod sicut partes agentis agunt uniformiter, difformiter, sic etiam partes passi agunt uniformiter, difformiter, quo posito argumentor. Partes passi integræ, uniformiter difformiter agentes, potentius conservabant gradum amissum, quam conservent in parte repassæ productum, utpote magis remotum, & tamen contra vim conservativam passi, partes non repassæ, poterant producere in partibus passi gradum sibi similem. Ergo in parte viciniore multo magis id poterunt.

RESPONDET 3. Idem. Quia in quocunque casu datur Reactio. Qualitas quæ produci ut à Passo, in parte repassæ, magis distat ab intentione passi, quam qualitas, quæ in eadem parte repassæ, produci deberet, à parte non repassæ, distat ab intentione ejusdem partis non repassæ. Ex quo fit, quod plures partes passi concurrant ad producendam & conservandam, in parte repassæ qualitatem, quam concurrerent partes partis non repassæ, si pars non repassæ deberet agere in partem repassam.

Contra. Redit Argumentum jam factum. Partes non repassæ contra omnem nulum partium passi, possunt in passo producere suam qualitatem. Ergo producent in parte repassæ. Deinde, non sola ultima pars passi producit qualitatem in parte repassæ, sed & omnes partes agunt, quantumvis agant uniformiter, difformiter. Ergo etiam non sola ultima pars non repassæ, sed & omnes reliquæ agent, quamvis uniformiter, difformiter: Negatur item, quod Gradus producendus in parte repassæ, magis distat ab intentione partium non repassarum, quam distat unus gradus ab intentione passi, neque enim hæc major distantia est, per Heterogeneitatem, cum supponantur esse gradus homogenei, imo heterogeneitas hic nihil impediret: nec est major distantia localis, magis enim est vicina pars repassæ, partibus non repassis, quam sit pars repassæ vicina passo, cum supponatur induxisse suos gra-

du in partes viciniores passi. *Ad Quæsitum ut respondeatur*

ASSERO I. Quod eo ipso instanti, quo produciitur in partem repassam qualitas passi, non possint partes non repassæ restituere suam qualitatem. **RATIO.** Quia alias eodem instanti esset illic frigus, quia supponitur inductum, & non esset, quia supponeretur expulsum à partibus non repassis.

ASSERO II. In secundo vel aliis posterioribus instantibus, posse partes non repassas agere, in partem repassam. Ratio, quia experientia ostendit partes repassas redire ad pristinum.

ASSERO III. Ratio, cur agens impediatur, non producat in parte repassæ qualitatem, quamvis tunc in passo producat similem sibi qualitatem, rejicienda est in naturam agentium, qualem si non haberent, tunc ignis v.g. quia activissimus est, omnia de palceretur, tollereturque omnis mistio. Rursus rejici debet in id, quia agens necessarium tantum agit, quantum potest, hinc si eodem modo se habeat semper, non poterit postea plus. Quia ergo in primo congressu calidum ut octo, cum frigido ut octo, exeruit omnes suas vires contra frigidum ut octo, & tamen eo in tempore simul amisit unum gradum, cum eodem modo se habeat agens calidum, ut habuit ante, non potest simul procedere in illa actione, vel conservatione graduum productorum in passo, & simul concurrere ad producendum gradum in parte repassæ. Nam pro illo quod primo agit conservando, & producendo, omnes vires intendit, hinc nisi accedat calido melius aliquid, non potest agere in partem repassam, citius tamen postea à distantiori passo submovebit actionem, ut se in parte repassæ tueatur.

Quod attinet ad aerem, intermedium inter agens & passum, conditionem hujus partis sequetur, cujus qualitatem habebit.

QUÆSTIO III.

De Remissione.

DE Remissione nihil speciale dicendum occurrit, quod ex dictis solvi non possit, si enim sit res de remissione, in quantum illa opponitur intentioni, sicut intentio fit additione gradus ad gradum, ita remissio stabit in ablatione gradus à gradu. Si autem sit res de remissione activa & passiva, quæ perficitur reagendo & repatiendo, de ea sic discurrendum, ac de reactione & de repassione.

DISPUTATIO III.

DE MISTIONE.

At tenditur in hac disputatione ad elementa, qualitates primas, &c. Exactior tamen horum notitia aliunde peti potest.

QUÆSTIO I.

De Principiis misionis, & eorum Proprietatibus.

Nomine principiorum misionis, veniunt elementa. Nomine proprietatum, qualitates primæ, quæ sunt calor, frigus, humiditas, siccitas, &c.

DIF.